

Sygn. akt III PK 43/15

POSTANOWIENIE

Dnia 27 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa M. K.
przeciwko Wojewódzkiemu Ośrodkowi Medycyny Pracy - [...] w S.
o odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez
wypowiedzenia,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 27 października 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu
Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie
z dnia 4 listopada 2014 r., sygn. akt VI Pa 26/14,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie wyrokiem z dnia 4 listopada 2014 r. zmienił zaskarżony apelacją powódki M. K. wyrok Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 29 listopada 2013 r. w ten sposób, że zasądził od pozwanego Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy - [...] w S. na rzecz powódki kwotę 12.060 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi: od kwoty 7.788,36 zł od dnia 17 stycznia 2008 r. do dnia zapłaty, a od kwoty 4.271,64 zł od dnia 29 października 2008 r. do dnia zapłaty.

Pozwany Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy – [...] w S. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 4 listopada 2014 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie szeregu przepisów prawa materialnego oraz przepisów postępowania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na:

- a) oczywiste naruszenie prawa, a konkretnie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. w związku z art. 100 § 1 i 2 pkt 4 k.p., przez przyjęcie przez Sąd drugiej instancji, iż działanie powódki nie stanowiło ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych;
- b) występowanie istotnych zagadnień prawnych, a mianowicie:
 - czy wykładnia treści art. 52 § 1 pkt 1 k.p. realizowana przez ocenę stopnia naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych nie powinna być dokonywana przez uwzględnienie określonego charakteru wykonywanej pracy oraz interesów pracodawcy, a tym samym czy osoby na stanowiskach kierowniczych mające z tego powodu swobodę decyzyjną nie powinny być oceniane według surowszych kryteriów, w sposób niepozwalający na powstanie lub utrzymywanie się stanu bezprawności u pracodawcy?
 - czy brak przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego, jeżeli dla rozstrzygnięcia sporu jest niezbędna wiedza „specjalna”, może jedynie usprawiedliwiać zarzut naruszenia art. 232 zdanie drugie k.p.c., czy też również art. 278 § 1 k.p.c.?
 - czy Sąd drugiej instancji może, zgodnie z art. 248 § 1 k.p.c., zobowiązać stronę do przedstawienia dokumentów, których ta nie posiada (w szczególności ze względu na ich archiwizację, wybrakowanie, zniszczenie lub zagubienie) i nie ma ich obowiązku przechowywać, a wobec braku przedstawienia takiego dokumentu poddać rygorowi z art. 233 § 2 k.p.c. ?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność

postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

We wniosku o przyjęcie ocenianej skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołuje się na „oczywiste naruszenie prawa” i występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych. Należy więc zauważyć, że „oczywiste naruszenie prawa” nie występuje wśród enumeratywnie wymienionych przesłanek przedsądu wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Jednakże zakładając nawet, że w istocie skarżący, konstruując tę część wniosku, miał na myśli oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, to jego skarga nie jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437), jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej

wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Skarżący oczywistego naruszenia prawa (oczywistej zasadności skargi) dopatruje się natomiast w przyjęciu przez Sąd drugiej instancji, iż działanie powódki nie stanowiło ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych. W istocie tak sformułowany zarzut opiera się jednak na kwestionowaniu poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych, a także na odmiennej w stosunku dokonanej przez ten Sąd ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego i przedstawieniu własnej oceny w tym zakresie. Tymczasem, podniesienie zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych nie daje podstawy do powoływania się na oczywistą zasadność skargi, skoro ustalenia te są wynikiem swobodnej oceny dowodów dokonywanej przez sąd na podstawie art. 233 § 1 k.p.c. Zgodnie z art. 398³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą zaś być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, a stosownie do art. 398¹³ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznej ocenie Sąd Najwyższy i tak nie mógłby uwzględnić takich zarzutów, a nawet musiałby je pominąć.

W przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno z kolei zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. pośród wielu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNP 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Ponieważ sformułowane we wniosku skarżącego pytania, nazwane przez niego istotnymi zagadnieniami prawnymi, również bazują na subiektywnie przyjętym przez niego stanie faktycznym, odmiennym od ustaleń Sądu drugiej instancji, nie spełniają one wymagania sformułowania ich w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z ustaleń faktycznych dokonanych przez sąd.

Na marginesie warto zauważyć, że postulowana przez autora skargi surowsza ocena zachowań osób zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych, skądinąd zgodna co do zasady z kierunkiem orzecznictwa przyjętym przez Sąd Najwyższy, absolutnie nie może oznaczać, że wolno stosować wobec nich art. 52 § 1 pkt 1 k.p., mimo niewystąpienia w ogóle przesłanek zastosowania tego przepisu, czyli braku naruszenia przez nich podstawowych obowiązków pracowniczych w stopniu ciężkim. Jak ustalił zaś Sąd Okręgowy, zebrany w toku postępowania materiał dowodowy nie dawał podstaw do przyjęcia, że powódka dopuściła się ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych, polegającego na dopuszczeniu do zainstalowania i użytkowania w komputerach pozwanego, w okresie pełnienia funkcji kierownika jednostki, oprogramowania komputerowego bez zakupu wymaganych prawem licencji, a przecież taki zarzut został jej postawiony w oświadczeniu pozwanego o rozwiązaniu stosunku pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż skarżący nie wykazał potrzeby rozpoznania jego skargi kasacyjnej. Dlatego też, opierając się na treści art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie 98 § 3 k.p.c. i § 12 ust. 1 w związku z § 13 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.